

Utbildningsinspektion i Johannaskolan

UTBILDNINGSINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kunskapsbedömningen och betygssättningen, kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatserna.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån de nationella författningarna. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

Genomförandet av inspektionen i Johannaskolan

Skolverket sände den 22 december 2004 skriftlig information till skolans huvudman om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Johannaskolan har bestått av undervisningsrådet Anders Kennberg och experten Kerstin Levin. Besök i Johannaskolan genomfördes den 1-2 februari samt den 17 mars 2005.

Skolverket följer upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Rapportens underlag består av dels dokument från huvudmannen och Johannaskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem, på rapporter från Skolverkets tillsyn och på andra uppgifter som skolan lämnat till Skolverket eller finns publicerade på Internet etc.

I Johannaskolan, Örebro Waldorfskola genomfördes formella intervjuer med elever i åk 2, 6 och 9 samt i gymnasieskolan. Intervjuer genomfördes också med lärare från dessa årskurser samt gymnasieskolan. Vidare intervjuades elevvårdspersonal inklusive skolsköterska samt föräldrar till de berörda eleverna. Lektioner i åk 2, 6 och 9 samt gymnasieskolan besöktes. Inspektörerna tog del av skolans dokumentation och förde samtal och intervjuade skolans ledning och huvudman. Övrig information av betydelse för inspektionen har varit observationer och spontana samtal med elevgrupper och personal.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Johannaskolan Örebro Waldorfskola	Antal barn/elever
Grundskola	178
Gymnasieskola	18

Johannaskolan har sedan 1979 tillstånd att bedriva undervisning motsvarande grundskola och sedan 1986 också för undervisning motsvarande gymnasieskola. Vid inspektionstillfället saknades tillstånd för att bedriva undervisning i förskoleklass varför denna verksamhet inte inbegrips i rapporten från Johannaskolan. En ansökan om att bedriva undervisning i förskoleklass har den 1 april 2005 inlämnats till Skolverket, enheten för tillståndsprövning.

Flertalet elever kommer från Örebro kommun men det finns också elever som reser från angränsande kommuner.

Skolan som är belägen i Adolfsberg, i södra delen av Örebro, består av fyra olika byggnader där tre inrymmer lokaler för undervisning. Den återstående byggnaden innehåller matsal och ett restaurangkök. Eleverna i yngre åldrar

t.o.m. årskurs 6 undervisas i envåningspaviljonger som ligger i direkt anslutning till skolgården och ett angränsande skogsparti. Årskurs 7 upp till gymnasieskolans sista årskurs finns i skolans äldsta del. Denna byggnad är från tidigt 1900-tal och inrymmer även bibliotek och administrativa delar, såsom reception och personalrum. För undervisning i musik, bild, fysik, kemi, biologi, naturkunskap samt praktiska ämnen finns en skolbyggnad från början av 1990-talet. Den sistnämnda är en modern och funktionell skolbyggnad.

Skolverket genomförde tillsyn över utbildningen i Johannaskolan 1996 i grundskola årskurs 1-9. Inspektionen resulterade i ett fortsatt godkännande. Årskurserna 10-12, dvs. motsvarande gymnasieskolan granskades 1995 och skolan fick efter detta fortsatt rätt till bidrag.

Bedömning

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Grunden för att bedöma elevernas kunskapsutveckling är elevernas egna framställningar som dokumenteras i s.k. periodhäften. Beskrivningarna är rikt illustrerade och oftast noggrant utformade. Dokumentation av de yngre elevernas kunskapsutveckling förs av respektive klasslärare utifrån ett individperspektiv. Någon övergripande sammanställning av resultaten för de yngre eleverna har inte lämnats i samband med inspektionen. Johannaskolan använder t.ex. inte de nationella proven för årskurs 5.

Johannaskolan sätter inte betyg men använder de nationella proven för årskurs 9 som referens för att bedöma elevernas kunskapsutveckling. De skriftliga omdömen som utfärdas istället för betyg bildar underlag för de elever som söker inom fri kvot till andra gymnasieskolor, dvs. kommunala eller fristående gymnasieskolor som inte är organiserade som en Waldorfskola. De sammanställningar som gavs vid inspektionstillfället visar att de flesta eleverna uppnår målen i alla tre behörighetsgivande ämnena, engelska, matematik och svenska, förutom enstaka elever som ej lyckats på något av delmomenten. En jämförelse mellan könen visar att flickorna lyckas uppnå målet för att få det högsta betygskriteriet i större omfattning än pojkarna.

Dokumentationen till elever som avslutar sina studier efter genomgången utbildning motsvarande gymnasieskola omfattas dels av ett skriftligt omdöme, dels av ett betygsdokument motsvarande den offentliga gymnasieskolan. Gymnasieskolan använder de nationella proven som referens inför betygssättningen. De resultat som lämnats visar en god överensstämmelse mellan nivån på de nationella proven och de slutbetyg som utfärdats. Det saknas dock en redovisning av resultaten från de nationella proven i flera ämnen. Skolan har tillstånd för att bedriva utbildning motsvarande gymnasieskolan sedan 1986 och har haft mellan sex och åtta elever varje år. Andelen flickor är betydligt större än pojkar och betygsfördelningen visar också att flickorna i större omfattning uppnår målen för de högre betygskriterierna.

I Johannaskolan ger elevintervjuer bilden av skolan ibland känns lite isolerad. Det upplevs av några elever som en begränsning att det är så få elever. Den positiva effekten av detta är att det är lugnt och skolan känns som en trygg

plats. De flesta elevintervjuer ger också bilden av att barn och ungdomar trivs. Det råder i allmänhet ett bra klimat. Några elever ger dock uttryck för en viss skoltrötthet och tycker att skolans lokaler ibland känns gamla och obekväma.

I lärarintervjuerna framträder bilden av en skola som präglas av en öppen och bra miljö och en nära kontakt med personal och föräldrar. Lärarna menar att man genom sitt sätt att vara är förebilder och på så sätt uppfostrar eleverna till demokratiska människor. De menar vidare att man arbetar med demokratifrågorna genom att lärare och elever samtalar. Verksamhetsbesöken bekräftar att relationen mellan lärare och elever i de senare årskurserna i grundskolan och i gymnasieskolan präglas av en öppenhet och de återkommande samtalen ger rika tillfällen till inflytande. Elevintervjuerna ger en tydlig bild av att inflytandefrågorna i de lägre årskurserna inte kommer fram lika tydligt som i gymnasieskolan.

Intervjuerna ger i viss mån bekräftelse på att det förekommer ett inflytande på valet av arbetssätt både i grundskolan och i gymnasieskolan.

I lärarintervjun bekräftas också förekomsten av kränkande behandling. Den viktigaste åtgärden, menar lärarna, är att samtala. Man medger också att kränkande behandling kan vara subtilt och svårt att komma åt. De anser dock att skolan har god beredskap för att motverka kränkande behandling. Föräldrarna kontaktas alltid i ett tidigt skede när det gäller kränkande behandling.

Sammanfattningsvis visar inspektionen av Johannaskolan ingen tydlig bild av hur goda kunskapsresultaten är i förhållande till de nationella målen. Särskilt gäller detta elever i yngre åldrar där sammanställning av resultatet saknas. För de äldre eleverna är bilden något tydligare. De resultat från nationella prov och andra bedömningar som redovisas ger bilden av en godtagbar måluppfyllelse. En jämförelse mellan könen visar att flickor lyckas bättre än pojkar. Skolan bör uppmärksamma och analysera sitt system för bedömning och betygssättning i allmänhet och i synnerhet utifrån ett genusperspektiv.

Elevinflytandet behöver förbättras för de yngre eleverna.

Johannaskolan erbjuder i stort sina elever en lugn och trygg miljö.

2. Arbetsmiljö och delaktighet

I Johannaskolan kontaktar eleverna i första hand sin klassföreståndare när man vill diskutera inflytandefrågor. Varje vecka har klasserna en klasstimme som syftar till att vara ett forum för inflytande. Eleverna i de senare årskurserna, motsvarande gymnasieskolan, menar att man kan föra fram frågor som sedan tas upp i kollegiet. Kollegiet representerar skolans personal.

Vid några tillfällen under året träffas också elever och lärare i ett s.k. elev-lärarforum. Syftet med detta forum är att diskutera övergripande frågeställningar om inflytande och innehåll etc. Flera elever menar i intervjuerna att de träffas alltför sällan och att detta forum inte har någon påverkan på skolan. Lärarna återkommer emellertid flera gånger till detta och refererar till det som ett viktigt inslag i inflytandeprocessen.

Det finns ett nyligen startat elevråd. Enligt lärarintervjuerna kom initiativet till bildandet från eleverna. Elevrådet omfattar eleverna i årskurs 7 till 9 och träffas två gånger per månad.

Skolan har ett föräldraråd som ett forum för inflytande för föräldrar. Föräldramöten äger rum en gång per månad. I intervjuer med föräldrarna framkommer det att de har fått tillräcklig information och att de accepterar det faktum att man inte har något direkt inflytande över undervisningen. De upplever att det finns en öppenhet och att man lyssnar på föräldrarna. Det finns möjligheter att framföra sina klagomål i en s.k. förtroendegrupp. Det framgår dock inte klart vem som fattar beslut i ett ärende. Återigen betonas kollegiet som det viktigaste forumet för beslut.

Skolans plan mot kränkande behandling är nyligen omarbetad. Vid elevintervjuerna framkommer dock att de flesta elever inte känner till om det finns ett handlingsprogram mot kränkande behandling. Elevintervjuerna ger bilden av att det finns många undergrupper och att skolan inte är fri från kränkande behandling.

Skolan har en "social fostran" genom olika ansvarsgrupper, t.ex. städning.

Sammanfattningsvis konstaterar inspektörerna att vissa delar av Johannaskolans arbetsmiljö behöver förbättras. De olika gruppernas syfte och mandat för inflytande behöver förtydligas och skolan bör fortsätta sitt förebyggande arbete mot kränkande behandling.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning

I Johannaskolan är utgångspunkten för undervisningen målbeskrivningar från Waldorfskolefederationens dokumentation. Waldorfskolefederationens kursplaner utgår från de nationella målen för respektive ämne. I vissa fall är beskrivningarna ordagrant återgivna efter de nationella kursplanerna. I dokumentationen från Waldorfskolefederationen beskrivs målen för årskurs 5 och 9 samt för gymnasieskolan i samtliga ämnen. Skolans arbetsplan har en deskriptiv karaktär utifrån varje ämne och det är inte klart hur beskrivningarna kopplas till målen. Det växlar också i vilken omfattning lärarna presenterar ämnesinnehållet utifrån arbetsplanen. En del lärare är tydliga med att förklara både nationella mål och betygskriterier medan andra utelämnar denna del.

Pedagogiken betonar helheten med starka inslag av estetik och hantverk. Enligt skolans hemsida grundar sig Waldorfpedagogiken på en spirituell utvecklingspsykologi - den antroposofiska människokunskapen. Pedagogerna har hela människans utvecklingsbehov som motiv för sitt arbete och vill befrämja en utveckling av barnets kroppsliga, själsliga och andliga natur. En förälder beskriver kärnan i pedagogiken utifrån tre ord; hjärtat, handen och hjärnan! Elevintervjuerna med de äldre eleverna bekräftar i högre grad än samtalen med yngre eleverna Waldorfpedagogikens strävan att omfatta en helhetssyn på människan.

Lärarintervjuerna betonar pedagogikens möjligheter att utveckla idéer och få gehör för detta i arbetslaget som viktiga ingredienser i arbetet. De pedagogiska diskussionerna sker i kollegiet men arbetet präglas samtidigt av lärarens självständighet och tillgång till informella möten. På schemat och via observationer

kan man konstatera att varje klass har ”morgonperiod”. Detta pass ligger i början av dagen och är en form av block- eller koncentrationsläsning. Innehållet omfattar de flesta av skolans ämnen men för de yngre eleverna är det oftast matematik, svenska eller formteckning. Morgonperioden för de äldre eleverna kan bl.a. vara naturvetenskapliga ämnen eller geografi. Religionskunskap läggs ut som ett eget ämne cirka två lektionspass per vecka. Eleverna dokumenterar sina kunskaper i s.k. periodhäften.

Det finns en organisation för att hjälpa elever i behov av särskilt stöd. I årskurs 1 görs diagnoser och analyser för att kunna se behovet av fortsatt stöd och individanpassning. För elever som börjar i senare årskurser utreds i vilken omfattning eleven är i behov av särskilt stöd. Efter överenskommelser med avlämnande kommun om resursfrågan utgår extra stöd till elever som börjar i senare årskurser.

Två tjänster är disponibla för ett flexibelt stöd till elever i grundskolan. Eleverna i grundskolan går oftast ifrån klassrummet för att få undervisning hos en ”stöd-lärare”. Skolan har specialpedagogisk kompetens och man kan bl.a. erbjuda undervisning i en speciell metod för läsinlärning den s.k. Wittingmetoden. Det finns en flexibilitet så att man justerar studieplanen, här kallad ”läroplanen”, för elever i behov av stöd. Elevintervjuerna bekräftar bilden av att det finns hjälp när man behöver eftersom det är många vuxna i skolan. I de lägre klasserna undervisas de flesta av två lärare vilket ger stora möjligheter till stöd och hjälp.

Eleverna och lärarna i den del som motsvarar gymnasieskolan beskriver möjligheten till stöd genom att det förs en nära dialog mellan parterna och genom de extralektioner som erbjuds inom samtliga ämnen.

Det låga elevantalet i samtliga klasser i grund- och gymnasieskolan bidrar också till att behovet av stöd kan tillfredställas på ett bra sätt.

Åtgärdsprogram skrivs för samtliga elever som är i behov av särskilt stöd. Åtgärdsprogrammen har en bra utformning och är av mycket god kvalitet.

Redan från årskurs 2 skriver eleverna ned fakta och övrigt stoff utifrån lärarens berättande i periodhäften. Detta präglar sedan hela skoltiden i Johannaskolan. I de högre årskurserna kompletteras texten ofta med elevernas egna, ej sällan avancerade, illustrationer. Läraren kontrollerar innehållet kontinuerligt och skriver kommentarer som ibland leder till justeringar. Efter varje period ges oftast ett skriftligt prov på innehållet.

Yngre elever berättar att flera läste innan de började skolan och att de därför fick invänta kamraterna som inte hade denna förmåga. Detta förhållande, att undervisa alla utifrån samma utgångspunkt, fortsätter högre upp i åldrarna. Lektionerna för de äldre eleverna präglas mycket av samtal mellan elevgruppen och läraren. Lärarens betydelse i egenskap av berättare för de yngre eleverna och föreläsare för de äldre betonas.

Lärarna kallar till utvecklingssamtal minst en gång per termin. Eleverna i de högre årskurserna, från och med årskurs 6, deltar i samtalen. Yngre elever deltar inte alls i några utvecklingssamtal.

Samtalen beskrivs som öppna och med lärarens noteringar och reflektioner som ledstjärna. Enligt lärarintervjuerna utgår man först från elevens egen beskriv-

ning och kompletterar sedan med lärarens noteringar i syfte att skapa en helhet. Intervjuerna med eleverna i gymnasieskolan visar att de får information om sina studieresultat. De små grupperna och de kontinuerliga samtalen ger förutsättningar för en återkoppling till eleverna.

Elevintervjuerna beskriver skolans sätt att bedöma kunskapsnivån på flera sätt. Det vanligaste är att man ger ett s.k. slutprov, oftast i skriftlig form, efter varje block eller period. Eleverna beskriver att lärarna ofta använder de nationella betygskriterierna för att beskriva kunskapsnivån för eleven. Eleverna beskriver att de får veta hur de ligger till i förhållanden till eleverna i den kommunala skolan. Lärarna klargör tydligt om man inte har nått upp till betygskriteriet Godkänd. Eleverna i årskurs 9 får information om sin måluppfyllelse med de nationella proven som referens. Johannaskolan ger eleverna i årskurs 9 nationellt prov i engelska, matematik och svenska. Elevintervjuerna visar att man i olika utsträckning förbereder eleverna inför dessa prov.

De nationella proven för gymnasieskolan används som referens i första hand när eleverna strävar mot en högre måluppfyllelse än motsvarande betygskriteriet Godkänd. I övrigt menar lärarna att man har god kontroll på hur eleverna presterar i förhållande till kommunala skolor. Någon anger att man brukar använda läromedel från kommunala skolor som referens för att veta att man "får med allt".

Johannaskolan utfärdar inte slutbetyg från årskurs 9 i vanlig mening utan eleverna får ett omdöme, som dock kallas "slutbetyg", där elevernas utveckling beskrivs i varje ämne. Vid studier av dessa omdömen kan inspektörerna konstatera att några lärare ger en utförlig och noggrann beskrivning medan andra formulerar sig kortfattat och övergripande. Flera beskrivningar består av elevernas personlighet snarare än omdömen av kunskaper och färdigheter i förhållande till målen i enskilda ämnen. Inför valet till gymnasieskolan utgör dessa dokument underlag för intagning inom ramen för fri kvot. Inspektörerna bedömer att det finns behov att förbättra utformningen av dessa intyg så att måluppfyllelsen framgår tydligare.

Efter avslutade studier i den del som motsvarar gymnasieskolan utfärdas ett slutbetyg tillsammans med ett beskrivande omdöme.

I slutet på varje läsår erhåller varje elev en beskrivning av året. I de yngre årskurserna karaktäriseras det som beskrivning av innehållet under året. I de senare årskurserna, från och med årskurs 6, utgår materialet från varje ämne och innehåller också ett omdöme från ansvarig lärare.

Lärarna beskriver att de har flera sammankomster för att diskutera elevernas studieresultat. Den viktigaste är kollegiet som äger rum en gång varje vecka. I kollegiet diskuteras i första hand ämnesspecifika frågor. Det finns dessutom några andra konferenser och avsikten är att diskutera innehåll utifrån hela "stadiet". Inspektörerna noterar dock att bedömningar av elevernas resultat ofta utgår från den enskilde läraren. Någon övergripande diskussion om bedömning och betygssättning förekommer sällan.

Sammanfattningsvis kan inspektörerna konstatera att undervisningen präglas av Waldorfpedagogikens progression efter ålder. Lärarna gör avstämningar med hjälp av nationella prov i årskurs 9. De nationella målen för undervisningen

framgår tydligare i gymnasieskolan än i yngre åldrar. Bedömningen behöver förbättras så att elevresultatet tydligare kopplas till målen för undervisningen. En övergripande analys av resultaten utifrån ett större perspektiv än bara den enskilde läraren bör ske för att emotse kravet på en likvärdig skola.

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Skolan drivs av en stiftelse och dess högsta ledning är stiftelserådet. Stiftelserådet består av representanter för föräldrar och personal. Den formella ledningen för skolan är ledningsgruppen. Ledningsgruppen består av sex lärare och två personer från stiftelserådet och utses av kollegiet. Kollegiet, som består av samtliga lärare och personal, har det pedagogiska ansvaret för att förverkliga stiftelsens ändamål, såsom det uttrycks i arbetsplanen. Vid nyanställningar är det kollegiet som är det beslutande organet utifrån ett consensusförfarande. Det operativa personalansvaret vilar på ledningsgruppen men det yttersta ansvaret och beslutsfattandet för Johannaskolan ligger hos stiftelserådet.

Vissa medlemmar i ledningsgruppen sitter också i stiftelserådet. Skolan har dessutom ett antal mandatgrupper med specifika ansvarsområden; kök och mat-, intagning-, elektors-, personal- samt förtroendegruppen. Den sistnämnda består av lärar- och föräldrarepresentanter och träder in vid konflikter som kan uppstå mellan förälder och lärare samt mellan lärare och elev. Enligt arbetsplanen skall förtroendegruppen skapa förtroende mellan parterna genom samtal. Ingen av mandatgrupperna har elevrepresentation.

Elevintervjuerna ger bilden av att ledningsstrukturen är otydlig. De yngre eleverna har liten eller ingen kunskap alls om hur skolan styrs och pekar i de flesta fall ut läraren som högste ansvarig för skolan. De äldre eleverna menar att det är kollegiet, dvs. samtliga lärare. Mycket av ledningsstrukturen utgår ifrån en informell kulturtradition enligt intervjuer med lärarna.

Föräldrintervjuerna ger intryck av att det finns ett förtroende för skolans personal och organisation. Skolans styrelse och lärare betonar vikten av en platt organisation. Det framgår dock av intervjuerna med elever, lärare och föräldrar att kunskapen om ansvarsfördelningen är otydlig. Strävan att behålla en s.k. platt organisation där samma personer återkommer i flera olika konstellationer och med skiftande ansvar ger ingen tydlig riktning för beslutsfattande eller vägar för att framföra sina åsikter. Det finns stöd i författningen för att ersätta rektorsfunktionen med en annan struktur för skolor med t.ex. Waldorfpedagogik. Inspektörerna konstaterar dock att Johannaskolans ledningsorganisation behöver förändras så att ansvarsfördelning och möjligheter till dialog blir tydligt för elever och föräldrar.

I flera lärarintervjuer återkommer personer till att utvärdering och kvalitetsarbete ligger på individnivå. Elevintervjuerna ger inget stöd för att utvärdering sker i någon större omfattning med de yngre eleverna. I viss utsträckning sker en muntlig utvärdering mellan lärare och elever efter avslutade temaperioder. I utbildningen motsvarande gymnasieskolan förekommer det mera allmänt men ingen skriftlig dokumentation har redovisats i samband med inspektionen. Inspektionen ger bilden av att återkopplingen till mål och betygskriterier är vanligare i de senare årskurserna som motsvarar gymnasieskolan. Lärare beskriver i intervjuer det som att den viktigaste utvärderingen är dialogen mellan lärare och

elev efter en avslutad period. Någon strukturerad modell för övergripande utvärdering och kvalitetsarbete finns inte förutom en metod för beslutsfattande som används i andra Waldorfskolor. Det är svårt att hitta återkoppling till de målen för utbildningen i den kvalitetsredovisning som redovisats då den innehåller andra delar än vad som skall ingå i en sådan. Lärarna är dock medvetna om innehållet i kvalitetsredovisningen såsom den är utformad.

Beskrivningar av vilka områden olika åldrar har studerat görs kontinuerligt. Det är dock svårt att bedöma utifrån dessa beskrivningar hur god måluppfyllelsen är. Skolan saknar övergripande sammanställningar av resultat för att kunna se utvecklingen över tid. Det pågår dock ett utvecklingsarbete för att förbättra lärarnas beskrivningar av elevernas resultat.

Inspektörerna bedömer att det är svårt att få klarhet i vilka prioriteringar och utvecklingsområden som finns. Det bekräftas också av kvalitetsredovisningen som saknar en bedömning av i vilken mån målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan kommer att vidta om inte målen har uppnåtts. Föräldrarna anger dock att de har kunskap om innehållet i den kvalitetsredovisning som finns i dag. Inspektörerna vill framhålla att innehållet i det dokument som kallas kvalitetsredovisning inte motsvarar kraven i förordningen eftersom det inte anger i vilken grad målen har nåtts eller vilka åtgärder som har vidtagits för en högre måluppfyllelse.

Skolan bevarar betygsutskrifter, betygskataloger och övriga bedömningar på ett säkert sätt samt uppfyller kraven i lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

Sammanfattningsvis konstaterar inspektörerna att Johannaskolans ledningsstruktur framstår som otydlig och behöver förtydligas så att beslutsvägar och möjligheter till inflytande blir tydliga för elever och föräldrar.

Johannaskolan saknar en kvalitetsredovisning som är utformad enligt förordningen.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

Det flesta elever startar på Johannaskolan redan i förskolan. Skolan informerar om sin verksamhet på flera sätt, bl.a. genom att inbjuda till informationsmöte och via sin hemsida på Internet. De platser som finns i skolan upptas oftast av elever från Örebro eller angränsande kommuner. Styrelsen för skolan berättar att det finns en kö på ca 15 elever varje år som vill börja skolan. De flesta startar i förskolan men enstaka elever börjar, i mån av plats, i de senare årskurserna.

Skolans rutiner för att motta nya elever i motsvarande grundskola och gymnasieskola hanteras av en s.k. intagningsgrupp. Skolans rutiner angående ansökan och informationsmöte med föräldrar framgår av den dokumentation som bifogats i samband med inspektionen. Huvudprinciperna för antagningen är anmälningdatum men skolan ger förtur, dvs. utan hänsyn till anmälningdatum, om barnen har föräldrar som undervisar, arbetar på skolan eller har syskon som redan är inskrivna. Dessutom ger man förtur till elever som kommer från Waldorfförskola eller Waldorfskola. Inspektörerna konstaterar att förtur utifrån det faktum att barnen har föräldrar som arbetar på skolan inte är förenligt med bestämmelserna.

Skolan är anpassad för att kunna ta emot elever med funktionshinder. I dagsläget finns dock inga elever med funktionshinder.

Språkvalet i Johannaskolan är i dag begränsat till tyska. Tillgången på språk är beroende av skolans kompetens i detta avseende. Skolan erbjuder även undervisning i modersmål. I dagsläget finns dock inga elever som har modersmålsundervisning.

Undervisningen på Johannaskolan medför vissa kostnader för föräldrarna. Eleverna i årskurs 1 uppmanas att inhandla en flöjt och de äldre eleverna har kostnader för resor som ingår i undervisningen. Föräldrar har möjlighet att få ersättning via en social fond som finns på skolan. Inspektörerna konstaterar att de kostnader som nämns inte är obetydliga eller enstaka och överensstämmer därför inte med kravet på en avgiftsfri skola.

Inspektörerna konstaterar att skolan gör ansträngningar för att förbättra informationen till skolans olika intressenter men att det kräver ytterligare insatser.

En av skolans lärare innehar ansvaret för att, på deltid, utföra studie- och yrkesvägledning. Flera elever anger i intervjuerna att de tänker söka in på en av kommunens gymnasieutbildningar. Enligt skolans redovisning går ca 80 procent av eleverna till någon av Örebros gymnasieskolor. De har fått information om kommunens utbud och har också kunnat besöka de olika skolorna. Några andra elever beskriver att de kommer att gå över i årskurs 10-12 på Johannaskolan.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att de kostnader som finns för eleverna och deras föräldrar inte är förenliga med bestämmelserna om en avgiftsfri skola. Huvudmannen måste se över vilka kostnader som förekommer för elevernas utbildning inom olika verksamheter så att dessa överensstämmer med skollagens krav.

Skolans princip att ge förtur till elever som har föräldrar vilka arbetar som lärare eller personal på skolan är inte godtagbart.

6. Resurser

Skolan har pedagogisk personal med skiftande utbildningsbakgrund. De flesta har waldorflärlärodbildning och några har även lärarutbildning från en svensk högskola eller universitet. Det förekommer också att man har annan utbildning men studerar pedagogik under deltid. Av skolans redovisning framgår att en fjärdedel av lärarna i skolan saknar lärarutbildning för den undervisning som avses.

Kompetensutveckling ges bl.a. genom att erbjuda sommarkurser. De som önskar så beviljas vanligen detta. Kompetensutvecklingen utgår till stor del utifrån lärarens eget intresse. Skolan redovisar inga övergripande prioriteringar när det gäller fortbildning eller någon kompetensutvecklingsplan. Det förekommer dock att skolan inbegrips i ett gemensamt utvecklingsområde, ett exempel är övningar i att skriva studieomdöme. Personalgruppen, dvs. en del av kollegiet, beslutar om medel till kompetensutveckling. Skolan har en fast summa till kompetensutveckling där summan är beräknad per lärare. Skolan erbjuder också

viss fortbildning till klasslärare som skall ta emot nya elever i behov av särskilt stöd.

Skolan har ändamålsenliga lokaler men den äldre byggnaden saknar modernt ventilationssystem och huvudmannen har fått dispens genom att man vädrar kontinuerligt och under vissa bestämda tider. Detta leder till att klassrummen under vintertid är relativt kyliga. I den senast byggda delen finns välutrustade laborationssalar och klassrum för estetiska ämnen, musik och bild, samt lokaler för att kunna arbeta i trä och metall.

Eleverna i lägre årskurser har inte tillgång till skolans datorer. Först i årskurs 9 får eleverna besöka den datasal som finns i huvudbyggnaden. Flera elever påpekar att antalet datorer är få. Det kan dock noteras att skolan har en väl utbyggd hemsida och elever i årskurs 8 producerar material till hemsidan i samband med olika projekt.

Förekomsten av läroböcker är begränsad. Undervisningen utgår mycket från lärarens beskrivningar och berättelser. Eleverna noterar mycket under lektionerna och skapar egna dokumentationer enligt tidigare beskrivningar.

Skolan har ett bibliotek som är inrymt i ett av klassrummen. Det finns ett anslag för att införskaffa både referens- och skönlitteratur m.m. Enligt lärarintervjuerna används biblioteket både av elever och av lärare i stor omfattning.

Johannaskolan har en matsal där man serverar ett brett utbud av rätter med viss betoning på vegetarisk kost.

Skolan har en ansvarig person för den ekonomiska redovisningen. Inspektörerna kan konstatera att det finns en tydlig dokumentation över skolans intäkter och kostnader. Fördelningen av resurser sker utifrån beslut som fattas i kollegiet. Den samlade bilden är att skolan har en stabil ekonomi och en positiv framtida prognos.

Sammanfattningsvis behöver Johannaskolan öka andelen lärare med adekvat utbildning.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i övergripande på Johannaskolan är av godtagbar kvalitet.

Det finns dock behov av insatser inom följande områden:

- elevernas kunskapsutveckling bör kunna relateras till de nationella målen,
- skolan bör förbättra sitt arbete för ett ökat elevinflytande i de lägre åldrarna,
- skolan bör fortsätta sitt förebyggande arbete mot kränkande behandling,
- bedömningen av elevernas resultat behöver förbättras så att den kopplas till de nationella målen för undervisningen,
- en övergripande analys av resultaten utifrån ett större perspektiv än bara den enskilde läraren bör ske för att emotse kravet på en likvärdig skola,

- ledningsstrukturen för skolan bör utvecklas så att beslutsvägar förtydligas och möjlighet till inflytande möjliggörs,
- informationsvägarna för elever och föräldrar bör utvecklas,
- huvudmannen måste se över vilka kostnader som förekommer för elevernas utbildning inom olika verksamheter så att dessa överensstämmer med skolans krav på en avgiftsfri skola samt
- Johannaskolan behöver utvecklas så att fler lärare har adekvat utbildning för den undervisning som erbjuds.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Johannaskolan saknar kvalitetsredovisning (§ 3 förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet).
- Skolans princip att ge förtur till elever som har föräldrar vilka arbetar som lärare eller personal på skolan är inte godtagbart (9 kap. 2 § skollagen).

Datum	Ort
2005-10-31	Linköping

Anders Kennberg
Kerstin Levin